СОВЕТАКАН ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՎԱՆԴՆԵՐԻ ԵՎ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԴԱՇՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՌՈՒԴՈԼՖ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍԻ ԱՌԹԻՎ

Երևանի նկարչի տանը բացվել է Ռուդոլֆ Խաչատրյանի ստեղծագործությունների ցուցահանդեսը: Ընդգրկված են նկարչի վերջին շրջանի աշխատանքները, որոնք ներկայացված են խիստ ընտրությամբ: Դրանք հիմնականում դիմանկարներ են, կան և մի քանի բնանկարներ ու նատյուրմորտներ, որոնք ներկայացնում են նկարչին՝ ստեղծագործական կերպարի ամբողջությամբ, իր աշխարհով ու հետաքրքրություններով:

Ռուդոլֆ Խաչատրյանի նախասիրությունը դիմանկարն է, ժանր, որի անսպառ հնարավորությունները նպաստել են արվեստագետի ինքնարտահայտմանը, սեփական ոճի դրսևորմանը: Դիմանկարներում պատկերված են նկարչին շրջապատող մարդիկ՝ կինը, երեխաները, ընկերները, մարդիկ, որ հոգեհարազատ են արվեստագետին: Սովետահայ կերպարվեստում դիմանկարը կայուն ավանդներ ունի, սակայն Ռ. Խաչատրյանի աշխատանքների առանձնահատկությունը կայանում է նրանում, որ նրա բնորդները դիտված են մի նոր տեսանկյունից, ներկայացված են մարդկային անհատականությունների գեղարվեստական պատկերավորման ինքնատիպ միջոցներով:

Ռ. Խաչատրյանի դիմանկարներում ներկայացված մարդիկ ակտիվ կերպարներ են: Կոմպոզիցիայի կառուցման համար նկարիչը նախընտրում է մեծ չափի թուղթը, որը հնարավոր է դարձնում դիմանկարը դիտել որոշակի տարածության մեջ: Ուշադրությունը կենտրոնացվում է դեմքի վրա, գծանկարի նրբագույն անցումներով ծնվող ձևերը ստանում են տարածական կոնկրետություն, գծի պլաստիկ արտահայտչականություն, տոնային հարթությունները ստեղծում են գունային անցումների պատրանք: Ռ. Խաչատրյանի պատկերած կերպարները ինքնամփոփ են, զերծ արտաքին շարժումներից, սակայն ակտիվ են իրենց ներքին կենսականությամբ, այն անտեսանելի կապով, որ նկարիչը ստեղծում է բնորդի ու դիտողի միջև (Ա. Բուչարովի, Մ. Ծվեյցերի, Հովհաննեսի, Մ. Մելքումյանի դիմանկարները և այլն): Ռ. Խաչատրյանի համար կարևոր նշանակություն ունեն որոշակի մանրամասները, որոնք դառնում են շրջանակ՝ դեմքի մաքուր, պայծառ դիմագծերի ցուցադրման համար և ոչ միայն կոմպոզիցիոն հավասարակշռություն են ստեղծում, այլև հարստացնում են կերպարները («Ծամով աղջիկը», «Մաշան», «Կիսադեմ»): Նկարիչը կարևորում է և հագուստի հատվածները, որոնք ունեն արևելյան շեշտվածություն: Այս բաղադրի-[illegible] ընտրված են մաշտակով և [illegible]ում են կերպարի գեղար-[illegible]ական ամբողջությունը: Ռ. [illegible]ատրյանի կերպարները, որ-[illegible] էլ որ անհատականացված են, ժամանակ իրար մոտ են [illegible]ության ու գեղեցկության [illegible] ձգտումներով, որ կազմում են նրա արվեստի գեղագիտական [illegible]: Այդ իդեալը գալիս է Վե-[illegible]նդի վարպետներից (Լեո-[illegible] դա Վինչի, Դյուրեր), դա-[illegible]ների ստեղծագործություն-[illegible] հիմնովին և լուրջ ուսում-[illegible]ությունից (Ռեմբրանդտ, [illegible]աֆայելիտներ), դրանց այն-[illegible] ընկալումից, երբ [illegible] օրգանապես միահյուսվում է արվեստագետի անհատակա-[illegible]ը և դառնում նրա «եսը»:

Ռ. Խաչատրյանի կողմից դա-[illegible]ն ավանդները խորապես [illegible]ցնելու, դրանց արդիական [illegible]մնավորում տալու արտա-[illegible]ություններից է կնոջ կեր-[illegible]ի, նրա գեղեցկության հան-[illegible] ունեցած հետաքրքրությու-[illegible]: Ինքնատիպ հմայքով են պա-[illegible]ված «Երիտասարդություն», «[illegible]ոկ կինը», «Պարմանուհին», [illegible]աֆիկական թերթերի կերպար-[illegible]: Շատ ավելի վեհաշուք ու [illegible]ն են «Սալոմեն», «Հուդիթը», «[illegible]անչեսկան»: Այս կերպար-[illegible] պատահական չեն Խաչա-[illegible]յանի արվեստում: Եթե ձեռքին [illegible]ած ծաղի ճյուղը («Երիտասարդություն») կամ խնձորը («Դերասանուհի Նատալյա Սալկոյի դիմանկարը») Վերածննդի նկարիչների գլուխգործոցների հետ կապված անմիջական հիշողություններ են առաջացնում, ապա նույն Վերածննդի արվեստում մեծ տեղ գրավող բիբլիական ու գրական կերպարները հեռու են դրամատիկական հույզերից և ցուցադրում են նկարչի ստեղծագործության բանաստեղծական ու արտիստիկ էությունը: Իրենց այս առանձնահատկություններով Ռ. Խաչատրյանի աշխատանքները ընդլայնեցին հայկական հաստոցային գրաֆիկայի շրջանակները, ներմուծելով նոր որակ:

Ռուդոլֆ Խաչատրյանի արվեստը լայն ճանաչում է ստացել: Առաջին իսկ աշխատանքները նրան բերել են պատվավոր մրցանակներ (1957, 1965, 1969՝ Երևան, 1959՝ Վիեննա): Նրա նկարները ցուցադրվել են նաև միջազգային ցուցահանդեսներում, անհատական ցուցահանդեսները բացվել են Մոսկվայում, Լենինգրադում, Օդեսայում: Անշուշտ, այս ամենի հիմքում ընկած է ճշմարիտ արվեստագետին հատուկ աշխատասիրությունը, ստեղծագործական ինքնատիպությունը, նկարների բարձր կուլտուրան և ինքնահաստատման ձգտումը:

ՄԱՆՅԱ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔԱՀԱՅՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ԺՈՂՈՎ

Սփյուռքահայության հետ մշակութային կապի կոմիտեի նախագահության որոշմամբ 1980 թվականի նոյեմբերի 24—25-ը Երևանում անց է կացվելու սփյուռքահայության ներկայացուցիչների ժողով՝ հայրենիքի հասարակայնության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ: Ժողովի օրակարգն է՝ «Վերածնված Հայրենիքը և սփյուռքը: Պայքար հանուն խաղաղության ու առաջադիմության»:

Ստեղծված է ժողովի նախապատրաստության կոմիտե, որի նախագահն է ՀՍՍՀ գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտ, ակադեմիկոս Վ. Հ. Համբարձումյանը:

(Արմենպրես)

նել անասուններին ջրելու համար։
Ջունգարյան Ալաթաուի լեռների և Բալխաշ լճի հարավարևելյան ափի միջև փչող քամիները մասնագետների հատուկ ուշադրությանն են արժանացել իրենց տևական ու մշտական բնույթի շնորհիվ։ Այստեղ քամիները փչում են տարեկան մոտավորապես 300 օր, 100—120 կիլոմետր լայնու-

հզոր էլեկտրասխտեմներից և որտեղ արածում են Տալդի Կուրգանի մարզի տնտեսությունների հազարավոր անասուններ։ Էկոլոգիական տեսակետից մաքուր էներգիայով առանձնապես հարուստ են Կասպից և Արալյան ծովերի, Բալխաշ և Ալակոլ լճերի մերձակա ընդարձակ տարածությունները։